

Pääkirjoitus

Nina Tynkkynen

Ilmastonmuutostiedon äärellä

Ilmastonmuutos on ollut yksi syksyn kuumia puheenaiheita Suomessa. Kestoaihe on tietysti sää: viime talvi oli poikkeuksellisen pitkä ja kylmä, mutta kesä melko tavanomainen; syksy puolestaan lämmin ja sateinen. Säätilan voi tulkitsijasta riippuen lukea todistuksena joko ilmastonmuutoksen puolesta tai sitä vastaan. Sen sijaan tätä kirjoittaessa käynnissä oleva YK:n ilmastopimuksen 19. osapuolikokous Varsovassa ei ole herättänyt suuria intohimoja, ainakaan ennen kuin suurimmat ympäristöjärjestöt marsivat ulos kokouksesta protestina pannukakuksi latistuvalla kansainväliselle ilmastopolitiikalle.

Tylsäköä kansainvälistä kokousta ehdottomasti kiinnostavampi ilmastonmuutosta ja -politiikkaa koskettava tapaus on käynnissä Venäjällä, jossa Greenpeace-aktivistit odottavat tuomioitaan syyskuisten Petšoranmeren tapahtumien seuraamuksena. Pidätystä on puitu Suomessa laajasti: jokaisella suomalaisella tuntuu olevan mielipide siitä, toimivatko aktivistit oikein vai väärin, rohkeasti vai itsetuhoisesti, noustessaan luvattomasti venäläisen kaasujähti Gazpromin *Prirazlomnaja*-öljynporauslautalle osoittamaan mieltä arktista öljynporausta ja ilmastonmuutoksen kiihdyttämistä vastaan. Yhtä lailla keskustellaan siitä, onko Venäjällä suvereenisuuden periaatteisiin tukeutuen oikeus pidättää ja rangaista aktivisteja, samoin kuin siitä, mitä arktinen öljynporaus merkitsee ja mikä sen yhteys ilmastonmuutoksen oikeastaan on. Siitä, mitä kaikkea ilmastonmuutos on, tai ei ole.

Ilmastonmuutosta koskettava keskustelu nousi esiin myös marraskuun alussa, kun etenkin sosiaalisessa mediassa kohosi Ylen yhtäkkisestä päätöksestä sensuroida (hetkellisesti) toimittaja Pasi Toiviaisen kirjoitus *Professori Atte Korhola ja hölmöläisten ilmastonmuutos* Ylen blogisivustolta. Kirjoituksessaan Toiviainen kommentoi kriittisesti Helsingin yliopiston ympäristömuutoksen professori Atte Korholan ilmastonmuutosaiheista *Studia Generalia* -luento kummastellen muun muassa Korholan epäloogista argumentaatiota, valikoitujen ”faktojen” korostamista sekä sattumanvaraisen tuntuisesti poimittuja, keskenään ristiriitaisia väittämiä. Sensurointia ja myöhempää kirjoituksen palauttamista seurasi keskustelu, jossa pohdittiin Ylen harjoittaman sensuuripolitiikan ohella pelkistettynä sitä, onko ilmastonmuutos ”ilmastofanaatikkojen” suuri huijaus vaiko totista totta sekä sitä, kenellä on oikeus esittää siihen liittyviä kommentteja ja ”faktoja”.

Käsissänne olevaan lehteen päätyi ennalta suunnittelemta useita ilmastonmuutosaiheisia artikkeleita. Tätä aikaisemmin ilmastonmuutoksen teema ei ole erityisesti noussut esiin lehtemme sivuilla, eikä ilmastonmuutokseen kohdistuvaa yhteiskuntatieteellistä tutkimusta muutenkaan ole Suomessa harjoitettu kovinkaan ahkerasti. Syy on ilmeinen: edellä kuvatut julkisen keskustelun kohteena syksyn mittaan olleet tapaukset, samoin kuin tämän lehden ilmastonmuutosta ja ilmastonmuutoksen politiikkaa (politiikka-käsitteen laajassa merkityksessä) käsittelevät artikkelit osoittavat, että ilmastonmuutos kietoutuu lähes kaikkeen, kansainvälisen politiikan ”kovista” turvallisuuskysymyksistä mynämäkeläisen mummon jätteidenlajittelurutiineihin. Ilmastonmuutos on vaikea tutkimuskohde, koska ilmiö karkaa hallittavista mittakaavoista.

Tämän vuoksi toimittaja Pasi Toiviaisen esittämä tuomio Atte Korholan luennosta tuntuu rajulta, vaikka olisikin sinänsä pätevä. Toiviainen summaa: ”Se [luento] oli pysäyttävä. Se oli ainutlaatu-

nen. *Se oli uskomatonta sotkua.*” Korholan luennon netistä katsoneena en ota kantaa luennon sisältöihin muutoin kuin toteamalla, että minusta luento antaa varsin hyvän kuvan siitä, kuinka pirstaleista ja palapelinomaista ilmastomuutokseen liittyvä tieto – sekä tutkimustieto että niin kutsuttu maallikkotieto – on. Ilmastomuutos ON sotkua. Kokonaiskuvan luominen, toisin sanoen ilmastomuutoksen haltuunotto edes käsitteellisellä tasolla, on erittäin haasteellista, jos edes ylipäänsä mahdollista. Yhden *Studia Generalia* -luennon aikana tehtävä on täysin mahdoton.

Ilmastomuutoksen ajatukselliseksi, saati käytännölliseksi haltuunottamiseksi ei riitä kapea tieteenalatie, vaan tarvitaan syvää ymmärrystä hyvin monenlaisista syy-seuraussuhteista, kytköksistä ja epävarmuuksista. Tämän ymmärtämiseksi hankkimiseksi ja jonkinlaisen, vaikkakin väistämättä aina värityneen, kokonaiskuvan aikaansaamiseksi tarvitaan seikkaperäistä ja analyttistä tutkimusta kaikissa niissä mittakaavoissa paikallisesta globaaliin, joita ilmastomuutos, sen torjuminen ja siihen sopeutuminen koskettaa. Tarvitaan eri alojen tutkimusta ja monitieteistä tutkimusta, ja erityisesti sitä tarvitaan yhteiskuntatieteiden, kulttuurintutkimuksen ja taloustieteen näkökulmasta: analyyseja mynämäkeläisen mummon ilmastotoiminnan edellytyksistä, Kiinan osallistumisesta kansainväliseen ilmastopolitiikkaan, arktisten energia- ja ympäristökysymysten yhteenkietoutumisista, matkailutoiminnan edellytysten muutoksista, ilmastotieteen ääripäistä (Atte Korholan luentoon viitaten)... Ilmastotieto ei ole yksi, vaan monta. Lisäksi ilmastomuutos yhteiskunnallisena kysymyksenä tunkeutuu käytännössä kaikille elämäalueille. Korhola on siis oikeassa korostaessaan, että ilmastomuutokseen liittyvän kommunikaation ei tulisi olla lineaarista eli pelkästään asiantuntijavetoista, vaan vuorovaikutteista, jolloin ongelman ja sen ratkaisujen määrittelyyn osallistuisivat asemaan tai asiantuntijuuteen katsomatta kaikki.

Tämän lehden artikkeleissa ilmastomuutosta käsitellään matkailun, kansainvälisen politiikan ja kulttuuritutkimuksen näkökulmista, mutta käytännössä aihetta voisi, ja pitäisi, lähestyä minkä tahansa *Alue ja Ympäristön* profiilin kattaman tieteenalan tutkimuksen piirissä. Tämä on tärkeää erityisesti Korholan liputtaman vuorovaikutteisen kommunikaation edistämisen kannalta, kuuluvathan erilaiset osallistumisen ja osallistamisen kysymykset samoin kuin tiedon ja yhteiskunnan vuorovaikutus lehtemme ydinproblematiikkaan. Syksyn mittaan toimitukseen on tullut myös useita energiantuotantoa ja -kulutusta käsitteleviä käsikirjoituksia, joista tähän numeroon päätyi turpeen käyttöä käsittelevä artikkeli; ilmastopolitiikkaan kiinteästi liittyvä energiatutkimus näyttää siis myös vahvistuvan Suomessa.

Tässä numerossa ilmestyvät edellä mainittujen ilmastomuutokseen ja energiaan liittyvien juttujen lisäksi Mikko Kohvakan suomalaisten korkeakoulujen syntyä ja aluepolitiikkaa käsittelevä artikkeli, Inka Kaakisen Karhupuisto-artikkeli sekä Elina Stenvallin kokemuksen tutkimiseen kehitettyä tutkimusmenetelmää valottava katsaus. Lienee siis sanomattakin selvää, että tämän lehden ilmastotematikka tai pääkirjoitukseni loppupuoli eivät millään muotoa tarkoita, että *Alue ja Ympäristö* olisi muuttumassa ilmastomuutoksen tutkimuksen äänitorveksi. Lehti julkaisee vatedeskin kaikenlaisiin kiinnostaviin ilmiöihin ja kysymyksiin pureutuvia tutkimusartikkeleita ja katsauksia yhteiskunta- ja kulttuuriteoreettisen tutkimuksen alalta; ensi vuoden kakkosnumeron teemasta voitte lukea alta.

Kirjoittajakutsu Poliittinen keho -teemanumeroon 2/2014

Erilaiset tietämisen tavat ja keholliset kokemukset ovat viime vuosina kiinnostaneet useita yhteiskuntatutkijoita. Kehollista toimijuutta on tarkasteltu esimerkiksi mobiliteetin, kuulumisentunteen, kansalaisvaikuttamisen, kansalaisuuden ja poliittisen radikalisoitumisen näkökulmista. Teemanumeron tavoitteena on osoittaa, kuinka kehollinen toimijuus ja käytännöt ovat sosiaalisia konstruktioita ja siten keskeinen osa eltyä arkea ja yhteiskuntien itseymmärrystä. Kehoa tarkastellaan yhtä aikaa politiikkojen ja monitasoisten hallintapyrkimysten kohteena sekä itsenäisesti toimivana subjektina.

Teemanumeron voi tarjota teoreettisia ja empiirisiä artikkeleita, katsauksia sekä kirja-, elokuva-, tms. arvioita, joissa pohditaan kehollista toimijuutta, kehon politiikkaa ja politisoitumista. Artikkeleiden toivotaan nostavan esiin rohkeita ja uusia avauksia, kuten eri-ikäisten ja eri sukupolvia edustavien ihmisten kehollisuus, tunteet ja keho, radikalisoitunut keho, keholliset muistot, marginalisoitu keho, keho politiikan välineenä ja kohteena. Artikkelit valitaan abstraktien perusteella, ja ne käyvät läpi referee-menettelyn. Lähetä abstraktisi, josta selviää aiheesi lisäksi käyttämäsi lähestymistapa, aineistot ja menetelmät 28.2.2014 mennessä teemanumeron toimittajalle akatemiaturkija Anna-Kaisa Kuusisto-Arposelle osoitteeseen anna-kaisa.kuusisto@uta.fi.